

Flygtningenævnets baggrundsmateriale

Bilagsnr.:	1616
Land:	Syrien
Kilde:	Dagbladet Information
Titel:	Flygtningenævnet kritiseres for at afvise syrere på mangelfuldt grundlag: "Mange i regimet ser flygtninge som forrædere"
Udgivet:	27. november 2021
Optaget på baggrundsmaterialet:	14. december 2021

Flygtningenævnet kritiseres for at afvise syrere på mangelfuldt grundlag: »Mange i regimet ser flygtninge som forrædere«

100 syriske flygtninge i Danmark har fået afslag på asyl i Flygtningenævnet, som mener, at det er sikkert for dem at vende tilbage til Damaskus-området. Men i flere af sagerne baserer nævnet sig på to rapporter, hvor flere af de kilder, der har bidraget med oplysninger, undsiger nævnets konklusioner. Ekspert i asylret vurderer, at mange af afgørelserne er truffet på et utilstrækkeligt grundlag, og at sagerne bør tages op igen

Rasmus Bøgeskov Larsen

Emil Høj

Ulrik Dahlin

I Damaskus-området er kamphandlinger sjældne. Står det til Danmark, bør mindst 100 syriske flygtninge vende tilbage til hovedstadsområdet og Assad, som de flygtede fra.

KIT OATES

MODERNE TIDER

27. november 2021

Det var det store maskineri, udlændinge- og integrationsminister Mattias Tesfaye (S) satte i gang, da han i juni 2020 besluttete at fremskynde <https://uim.dk/nyhedsarkiv/2020/juni/regeringen-saetter-gang-i-genvurdering-af-syriske-flygtninges-behov-for-beskyttelse/> revurderingen af op mod 900 syriske flygtninges opholdstilladelser. Ministeren traf sin beslutning, efter at Flygtningenævnet kort forinden for første gang havde nægtet at forlænge <https://www.regeringen.dk/nyheder/2020/regeringen-saetter-gang-i-genvurdering-af-syriske-flygtninges-behov-for-beskyttelse/> syriske flygtninges opholdstilladelse i Danmark i fem sager.

Udlændingestyrelsen gik således på opfordring fra Tesfaye i gang med at vurdere, om hundredvis af flygtninge fortsat skulle have opholdstilladelse i Danmark. De sager, hvor styrelsen gav afslag, gik videre til Flygtningenævnet, som er de danske asylmyndigheders højeste instans.

Dengang da sagerne begyndte at lande på Flygtningenævnets bord i dets grå bygning i Adelgade i det indre København, var meget få flygtninge vendt tilbage til Syrien, og der fandtes kun sparsom viden om dem, der faktisk gjorde. Ikke desto mindre skulle nævnet i hver enkelt af de over 200 sager

vurdere, hvordan den pågældende flygtning ville blive behandlet ved en tilbagevenden til Syrien. Flygtningenævnet skulle populært sagt forsøge at forudse, hvordan et af de mest brutale og utilregnelige regimer vil tage imod flygtninge, der rejser hjem.

I løbet af de seneste to år har nævnet vurderet, at 100 syrere trygt kan vende hjem og har derfor givet dem et endeligt afslag.

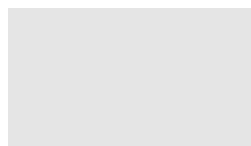
Centralt for mange af sagerne er, at de pågældende flygtninge er i familie med personer, der ikke har villet tjene som soldat i præsident Bashar al-Assads hær. Flygtningene mener derfor, de vil blive straffet for deres slægtnings handling ved en tilbagevenden.

Men det har Flygtningenævnet afvist i samtlige disse sager. Og den vurdering møder nu skarp kritik.

Gennem de seneste måneder har Information nærstuderet nævnets afslag på asyl for at finde frem til, hvilket grundlag det bygger afgørelserne på. Gennemgangen viser, at der både er problemer med to danske rapporter fra Udlændingestyrelsen, som omhandler militærtjeneste, og med Flygtningenævnets brug af rapporterne. Flere af de kilder, som har bidraget med oplysninger til rapporterne, undsiger således de konklusioner, som nævnet træffer ud fra deres udtalelser.

Problemerne er så store, at fire eksperter i udlændingeret vurderer, at nævnet bør genbehandle de relevante sager.

»Afgørelserne ser ud til at være truffet på et mangelfuldt grundlag. Det skaber tvivl om, hvorvidt der i hver enkelt sag er tilstrækkelig basis for at nægte asyl. Derfor bør udlændingemyndighederne genoptage sagerne og vurdere dem i lyset af samtlige relevante oplysninger,« siger Louise Halleskov, der er lektor på Juridisk Institut ved Aarhus Universitet og tidligere medlem af Flygtningenævnet.

Under den syriske borgerkrig var der kamphandlinger mellem blandt andet IS og den syriske hær i Damaskus' Yarmouk-distrikt. I dag har det syriske regime kontrol over området.

📷 HASSAN AMMAR/AP/RITZAU SCANPIX

I familie med militærnægtere og desertører

Udlændingestyrelsen har siden 2019 revurderet godt 850 sager angående syrere fra hovedstaden Damaskus og omegn. De blev alle, da de kom til Danmark, tildelt midlertidig beskyttelse på grundlag af de generelle forhold i Syrien. Men siden 2018 er krigshandlingerne døet næsten helt ud i Damaskus, og derfor kan sikkerhedssituationen ifølge både styrelsen og Flygtningenævnet ikke længere i sig selv udløse en opholdstilladelse.

Asylmyndighederne har så skullet afgøre, om individuelle forhold berettiger disse syrere til asyl. For selv om bomberne og raketterne ikke længere falder over Damaskus-området, kan det fortsat være farligt at opholde sig der, og

det anerkender de danske myndigheder. Styrelsen har tildelt enten konventions- eller beskyttelsesstatus til knap halvdelen af syrerne.

Af de sager, hvor styrelsen har nægtet asyl og opholdstilladelse, er 242 indtil videre blevet behandlet af Flygtningenævnet, som har det sidste ord i asylsager. Og i 100 af sagerne har nævnet altså stadfæstet styrelsens afgørelse, hvilket betyder, at flygtningene enten skal rejse frivilligt hjem eller bliver placeret i et udrejsecenter.

På sin hjemmeside offentliggør nævnet resuméer [<https://fln.dk/da/Praksis>](https://fln.dk/da/Praksis) af sine afgørelser. Her har Information nærstuderet de 81 stadfæstelser, som på nuværende tidspunkt er offentligt tilgængelige, for at finde ud af, hvorfor de danske myndigheder mener, at det er sikkert for lige netop disse syrere at vende hjem.

I 52 af stadfæstelserne er der en vigtig fællesnævner: Der er tale om syrere, hvis nære, mandlige familiemedlemmer har forbrudt sig mod den obligatoriske værnepligt. I de fleste tilfælde er sønnerne, brødrene eller fædrene flygtet fra Syrien for at undgå at blive hvervet med tvang, mens der i fire sager er tale om mænd, som er deserteret fra aktiv tjeneste. I fem sager er mændene først kommet i den værnepligtige alder i løbet af deres ophold i Danmark.

Over for nævnet har syrerne fortalt, at de risikerer at blive straffet af regimet, hvis de vender hjem, fordi deres slægtninge nægter at kæmpe for præsident Bashar al-Assad. I lighed med Udlændingestyrelsen mener Flygtningenævnet imidlertid ikke, at de har noget at frygte.

I afgørelserne henviser myndighederne til to rapporter fra Udlændingestyrelsen, der begge fokuserer på spørgsmålet om militærtjeneste i Syrien. Den første blev udgivet i oktober [<https://us.dk/publikationer/2019/oktober/syria-issues-regarding-military-service/>](https://us.dk/publikationer/2019/oktober/syria-issues-regarding-military-service/) 2019 og var et såkaldt landenotat, som udelukkende skrives på basis af eksisterende rapporter og informationer. I modsætning til en landerapport indeholder den ingen selvstændig research.

I notatet skriver styrelsen, at de seneste informationer, den kunne finde om, hvilke konsekvenser det får for syriske familiemedlemmer, når mænd flygter fra hæren, var mere end to år gamle. Disse informationer kom fra styrelsens egen landerapport fra 2017 samt fra en svensk rapport fra samme år, som dog kun omtales ganske kort.

Den danske rapports hovedkonklusion lyder:

»Flere kilder informerede delegationen om, at familiemedlemmer til militærnægtere og desertører risikerede at blive udsat for pres og forhør fra myndighederne og nogle gange arrest. Nogle kilder understregede, at familiemedlemmer til højtprofilerede desertører var i højere risiko for at komme i myndighedernes søgelys.«

Rapporten nævner også to kilder, som mener, at det udelukkende er de højtprofilerede militærnægtere og desertører, hvis familiemedlemmer er i risiko.

Myndighedernes ageren kort fortalt

Flygtningenævnet vurderede i februar 2019

<<https://fln.dk/da/Nyheder/Nyhedsarkiv/2019/27022019>>, at forholdene var ændrede i dele af Syrien. Om det skulle få konsekvenser for herboende flygtninge, var i første omgang op til Udlændingestyrelsen at vurdere, og den igangsatte en genbehandling af asylsager for syrere fra hovedstaden Damaskus.

Den proces fremskyndede udlændinge- og integrationsminister <<https://uim.dk/nyhedsarkiv/2020/juni/regeringen-saetter-gang-i-genvurdering-af-syriske-flygtninges-behov-for-beskyttelse/>>

Mattias Tesfaye (S) i juni 2020, og siden er knap 850 sager blevet afgjort i styrelsen indtil videre.

Styrelsen oplyser, at den har tildelt asyl i 43 procent af sagerne. I yderligere en fjerdedel af sagerne nåede styrelsen frem til, at andre forhold end risiko for forfølgelse gør, at det vil være i strid med internationale konventioner at fratage syrerne ophold. Det kan eksempelvis være, fordi syrernes børn har opholdt sig så lang tid i Danmark, at de har opnået en »selvstændig tilknytning« til landet.

Som anden instans havde Flygtningenævnet frem til november behandlet 242 af de afgørelser, hvor styrelsen har nægtet asyl. Nævnet oplyser, at det har omgjort 43 procent af styrelsens afgørelser og tildelt asyl, mens det har sendt yderligere 16 procent tilbage til styrelsen til fornyet behandling. I 100 tilfælde har nævnet stadfæstet styrelsens afgørelse om afvisning af asyl.

Ser bort fra den generelle risiko

I december 2019 henviste Flygtningenævnet for første gang til landenotatet i en sag om en syrisk kvinde, hvis bror nægtede at tjene i hæren. Nævnet konkluderede, at kvinden »ikke vil være i risiko for at blive afhørt og i den forbindelse blive udsat for overgreb fra de syriske myndigheders side, hvis hun vender tilbage til Syrien«. En vurdering, som nævnet begrundede med, at kvindens bror ikke var »særligt profileret«.

Lige siden den afgørelse har det været Flygtningenævnets linje, at det syriske regime udelukkende vil straffe familiemedlemmer til særligt profilerede mænd, der er flygtet fra militæret.

Dansk Flygtningehjælp har i dag svært ved at se, hvordan nævnet nåede frem til den konklusion på grundlag af landenotatet.

»Det er slet ikke til at se, hvordan nævnet har truffet den afgørelse. Der er ingen begrundelse for, hvorfor det har set bort fra de oplysninger, som peger på, at der er en generel risiko for disse familiemedlemmer. Desuden kan man ikke sige, at der er noget solidt grundlag, når der ikke er nogle nyere oplysninger end dem fra 2017,« siger asylchef Eva Singer.

Udlændingestyrelsen fremhæver også selv i rapporten, at situationen i Syrien hele tiden forandrer sig, »og at de fremlagte informationer hurtigt kan blive forældede«, som der står i indledningen.

Uenighed blandt kilderne

Straks efter udgivelsen af landenotatet gik Udlændingestyrelsen i gang med at udarbejde en ny rapport om præcis samme emne. Denne gang en såkaldt landerapport byggede på egen research. Styrelsens medarbejdere interviewede 15 ekspertkilder enten over Skype eller ved møder i Istanbul og Beirut i februar 2020.

Landerapporten udkom nogle måneder senere

<[https://www.nyidanmark.dk/da/News%20Front%20Page/2020/06/Udlæningestyrelsen_offentliggøer_ny_landerapport](https://www.nyidanmark.dk/da/News%20Front%20Page/2020/06/Udl%C3%A6ndingestyrelsen_offentligg%C3%B8r_ny_landerapport)> og ændrede ikke noget ved Flygtningenævnets linje. Det fastholdt den samme vurdering af risikoen for familiemedlemmerne, men nu med henvisning til den nye rapport.

Udlændingestyrelsen konkluderer i landerapporten, at »de fleste kilder« er enige i, at der ikke er nogen risiko for familiemedlemmer til militærnægtere, hvis de vender hjem. Når det gælder desertører, lyder formuleringen, at »et antal kilder« er enige i, at der ikke er nogen risiko.

Styrelsen nævner dog også, at enkelte kilder har en helt anden vurdering. De mener nemlig, at både desertering og unddragelse af militærtjeneste kan få alvorlige følger for familiemedlemmerne.

Nærlæser man rapportens appendiks, hvor styrelsen har opsummeret hver enkelt kildes udtalelser, kan man se, at 13 af kilderne forholder sig til spørgsmålet om familiemedlemmer. Seks kilder fortæller, at de ikke kender til, at hverken desertering eller unddragelse længere får nogen konsekvenser, mens fem andre siger, at familiemedlemmer til begge grupper stadig kan risikere overgreb, og at de kender til specifikke tilfælde fra de seneste år, hvor det er sket. Yderligere to kilder formoder, at familiemedlemmer kan risikere overgreb.

Kun en enkelt af kilderne nævner, at mandens profil kan have betydning. Det gælder i forhold til en desertørs rang i hæren, hvor en højere rang ifølge kilden betyder større risiko for familien. Ingen af kilderne siger, at der udelukkende er en risiko for særligt profilerede mænds familier.

EU's asylkontor har i april 2021 udgivet en ny rapport

<<https://www.easo.europa.eu/news-events/easo-publishes-coi-report-syria-%E2%80%93-military-service>>, der også fokuserer på militærtjeneste i Syrien. Den bygger i høj grad på den danske rapport, især i spørgsmålet om familiemedlemmerne. Men asylkontorets hovedkonklusion er i modsætning til Udlændingestyrelsen, at kilderne i rapporten er uenige.

»Angående behandlingen af familiemedlemmer har kilderne forskellige vurderinger. Mens adskillige kilder udtaler, at familiemedlemmer til militærnægtere ikke vil mærke nogen konsekvenser, indikerer andre kilder, at de vil blive udsat for ransagninger, pres og chikane fra militærpolitiet eller efterretningstjenesterne,« skriver EU's asylkontor i afsnittet om familiemedlemmer til militærnægtere.

Afvejningen af kildernes udtalelser er afgørende i en asylsag, hvor det ikke nødvendigvis skal kunne fastslås med sikkerhed, at en ansøger vil blive udsat for overgreb eller forfølgelse i hjemlandet, for at vedkommende har krav på beskyttelse i Danmark. Asyl bliver tildelt, når der vurderes at være en risiko for overgreb eller forfølgelse.

Trusler, chikane og arrestation

Flere af kilderne i den danske landerapport fremhæver, at konsekvenserne for familiemedlemmerne kan være store.

»Kilden kender til individuelle sager fra det seneste år, hvor nære familiemedlemmer er blevet fysisk chikaneret (hovedsageligt gennem arrestation) eller psykologisk chikaneret, for eksempel ved at efterretningstjenesten opsøger familien i hjemmet gentagne gange, spørger efter personen, fremviser indkaldelse til værnepligt eller arrestordrer, og beder familiemedlemmer om at komme til sikkerhedsapparatets afdeling, hvilket kan føre til, at de forsvinder i fængslerne,« siger en unavngiven, vestlig diplomat.

En anden af kilderne er forskeren Elizabeth Tsurkov, der blandt andet arbejder for den amerikanske organisation Freedom House. Hun kontaktede sine informanter i Syrien for at kunne svare på, om familiemedlemmer stadig bliver forfulgt, når deres slægtninge er flygtet fra militæret. De oplysninger sendte hun i en mail til styrelsen, som i rapporten citerer hende for følgende:

»Kilden kender til sager, hvor familier til mænd, som undveg militærtjeneste eller deserterede fra hæren i 2020, blev truet af det hemmelige politi for at presse mændene til at overgive sig selv og tjene militæret. Hvis undvigeren eller desertøren ikke meldte sig selv, ville det hemmelige politi kalde faderen ind til afhøring eller arrestere ham fra hjemmet.«

Det er ikke til at se ud fra Flygtningenævnets afgørelser, at udtalelserne fra kilder som Elizabeth Tsurkov og den vestlige diplomat er taget med i betragtning. Men det *skal* de ifølge eksperter i udlændingeret.

»Nævnet har ikke fremlagt nogen ordentlig forklaring på, hvordan det når frem til, at det kun skulle være slægtninge til profilerede militærnægtere eller desertører, som risikerer overgreb,« siger lektor i udlændingeret ved Aalborg Universitet og tidligere medlem af Flygtningenævnet Jesper Lindholm.

»Der er flere kilder, som siger noget andet, og dem er nævnet forpligtet til at forholde sig særskilt til. Det kan ikke nøjes med at forholde sig til Udlændingestyrelsens kreative fortolkning af kildematerialet.«

Kilderne ikke adspurgt om flygtninge

Information har interviewet otte ud af ti navngivne kilder i rapporten for at finde ud af, hvorfor de har en så forskellig vurdering af risikoen for familiemedlemmerne. Vi har også interviewet en af de anonymiserede kilder, som vi lykkedes med at identificere, men hvis kommentarer vi ikke kan bringe. De interview har vist, at kilderne faktisk ikke er så uenige, som det kunne se ud til.

Kilderne forklarer, at de af Udlændingestyrelsen blev spurgt om, hvad de havde af konkret viden fra de seneste to år om, hvordan de syriske

myndigheder behandler familiemedlemmer til militærnægtere og desertører. Information har fået aktindsigt i styrelsens e-mail-kommunikation med kilderne, og heraf fremgår det også, at styrelsens fokus primært var på aktuelle informationer.

Derfor har kilderne hovedsageligt forholdt sig til, hvilken risiko der er for de syrere, som er forblevet boende i regimekontrollerede områder i Syrien. Det skyldes, at det typisk vil være dem, som regimet har mulighed for at straffe for deres slægtninges gerninger. Flygtninge, der som oftest fortsat opholder sig i udlandet, kan regimet selvsagt ikke få fat på.

Kilderne forklarer, at det syriske regime tidligere, da konflikten var på sit højeste, og det kæmpede på mange fronter samtidig, ikke havde ressourcerne til at forfølge ret mange familiemedlemmer til militærnægtere og desertører. Derfor var det hovedsageligt de mest profilerede mænds familier, som kom i problemer, mens mange andre var i stand til at undgå straf.

I dag har regimet kontrol med store dele af landet og kæmper få væbnede kampe. Det er derfor igen i stand til nøje at overvåge befolkningen, men anser generelt de syrere, som er forblevet i regimekontrollerede områder gennem hele konflikten, for at være loyale. Derfor er der ikke et stort antal familier til militærnægtere og desertører, som i dag bliver forfulgt.

Nogle af kilderne kender slet ikke til konkrete tilfælde, hvor det længere sker, mens andre har informationer om familier, der stadig udsættes for overgreb. I de tilfælde er der ikke nødvendigvis tale om familiemedlemmer til en særligt profileret militærnægter eller desertør.

På dette punkt har kilderne altså forskellige oplysninger. Men anderledes forholder det sig, når man spørger dem, hvordan regimet vil forholde sig, hvis en *flygtet* syrer med et nært familiemedlem, der har forbrudt sig mod pligten til at tjene i militæret, vender hjem efter mange år uden for landet.

Flygtninge ses som forrædere

I rapporten er der seks kilder, som udtaler, at der ikke er nogen risiko for familiemedlemmer til militærnægtere og desertører. Information har talt med fire af disse kilder. Den femte er anonymiseret, og den sjette afviser at udtale sig. De fire kilder siger samstemmende, at deres vurdering udelukkende gælder i forhold til de syrere, der er forblevet i landet.

»Jeg har aldrig sagt, at der ikke vil være nogen risiko for flygtede syrere, hvis de vender tilbage til Syrien. Det er vanvittigt, hvis de danske myndigheder tolker mine udtalelser sådan. Det er en forvrængning af mine ord,« siger Abbas Almoussa, en syrisk advokat, som arbejder for organisationen The Day After.

Ifølge kilderne kan alene det, at en syrer er flygtet fra landet, få sikkerhedsapparatet til at betragte vedkommende som en modstander af regimet. Har personen ydermere et familiemedlem, der har nægtet at tjene i hæren, vil mistanken vokse.

»Mange i regimet ser flygtninge som forrædere. Der er individer i sikkerhedsapparatet, som foragter dem, som har forladt landet. Hvis de får

fat i dig, er det ikke sikkert, du vil overleve det,« siger Navvar Shaban, som forsker ved tænketanken Omran Center for Strategic Studies i Tyrkiet.

Han er selv eftersøgt af regimet, men det får ikke konsekvenser for hans familie i Syrien, fordi de aldrig er flygtet fra deres hjem.

»De, som er forblevet i regimekontrollerede områder i Syrien, bliver generelt set som loyale. Derfor behandles de anderledes end flygtninge. Jeg er selv eftersøgt af regimet, men det bliver mine familiemedlemmer, der stadig lever i Syrien, ikke straffet for«, siger han.

Udlændingestyrelsen påpeger i en mail til Information, at det har været en del af forlægget til militærsejersrapporten, at kilderne skulle adspørges om flygtninge. Det fremgår dog af oplægget, at blot ét ud af fire spørgsmål handler om flygtninge, og at dette ene spørgsmål specifikt angår syrere, som er flygtet samtidig med en militærnægter eller en desertør. Mange familiemedlemmer valgte derimod først at flygte noget tid, efter deres slægtning tog flugten fra militæret.

Styrelsen kan ydermere kun udpege fire citater fra de 15 kilder, hvor flygtninge angiveligt omtales. To af de citater er fra kilder, som påpeger, at der stadig i dag er en risiko for forhør, ransagelse og arrest, selv for de familiemedlemmer, som er forblevet boende i Syrien. I et tredje citat er det ikke til at se ud fra formuleringen, at der skulle være tale om flygtninge.

Det fjerde citat er det eneste i rapporten, hvor en kilde udtrykkeligt siger, at der ikke er nogen risici for flygtede familiemedlemmer. Det er Mohamed Sarmini, der leder den syriske researchinstitution Jusoor Studies.

Som de øvrige kilder kan han godt i dag stå ved sit citat, men forklarer, at betydningen af det afhænger af det spørgsmål, som han oplevede at blive stillet.

»Det, jeg svarede på, var, om en slægtning med sikkerhed vil få en konflikt med regimet, hvis de vender tilbage. Det gør de ikke med sikkerhed. Og jeg svarede, at jeg kendte til en del tilfælde, hvor sådanne slægtninge er vendt tilbage til Syrien uden at opleve problemer. Men det betyder jo ikke, at der ikke er nogen risiko overhovedet, og at alle disse slægtninge bare kan vende hjem. Den måde, mine citater bliver fortolket på, er helt urimelig,« siger Mohamed Sarmini.

Samtlige af Udlændingestyrelsens kilder har fået tilsendt deres citater til gennemsyn og har haft mulighed for at rette i dem. Kilderne har dog ikke fået tilsendt selve rapporten og har således ikke vidst, hvordan deres udsagn ville blive anvendt af de danske myndigheder.

»En fejl kan koste liv«

Ifølge kilderne holder de syriske myndigheder nøje øje med de borgere, som vender tilbage fra eksil. Regimets fire efterretningstjenester og dets militser forfølger ikke dem alle, men det er vanskeligt at forudsige, hvem der kan undslippe en konflikt.

Indtil videre er kun få syrere vendt tilbage til landet fra udlandet, og kilderne fortæller, at det er utrolig svært at få viden om, hvad der sker med dem. Ofte

er det kun dem, som vælger at flygte ud af landet igen, som det er muligt at få informationer fra

Kilderne antager, at risikoen vil være højere for familiemedlemmer til en desertør end til en militærnægter, fordi desertøren gennem sin flugt fra aktiv tjeneste mere tydeligt har markeret sin modstand til regimet. Risikoen vil ligeledes stige for familier, der i øvrigt har udtrykt deres opposition til regimet eller har boet i områder af Syrien, der på et tidspunkt har været kontrolleret af oppositionen.

Men kilderne siger, at det i praksis er umuligt for de syriske familier at vide sig sikre på, at de kan undgå en konflikt med regimet.

»Det, jeg forsøgte at sige til Udlændingestyrelsen, var, at risikoen er betydelig, men det er ikke alle slægtninge, der vil blive forfulgt. Det er ikke sådan, at der er en lov, der siger det. Det er op til humøret blandt sikkerhedsapparaternes folk på den pågældende dag. Det kan sagtens være, du vender tilbage og ikke oplever nogen problemer i et helt år. Men så pludselig en dag bliver du arresteret,« siger Mohamed Sarmini.

Kilderne mener, det er forkert, når Udlændingestyrelsen og Flygtningenaævnet antager, at det kun skulle være særligt profilerede militærnægtere og desertører, hvis familiemedlemmer bliver forfulgt. Sådan var det tidligere i konflikten, men ikke i dag.

»Det er ikke muligt at vide med nogen grad af sikkerhed, hvilke familiemedlemmer til militærnægtere der vil blive ladet i fred, hvis de vender hjem. Regimet er ikke systematisk, og de mange sikkerhedstjenester er ikke lige brutale. Derfor er man nødt til at være meget forsigtig med den slags bedømmelser. En fejl kan koste liv,« siger Asaad Hanna, en syrisk journalist, som også er en kilde i rapporten.

Amnesty International satte sig for nylig for at undersøge, hvad der kan ske med hjemvendte syrere. I en rapport fra september i år <https://www.es.amnesty.org/fileadmin/user_upload/Report_You_re_going_to_your_death_ENG.pdf> undersøgte organisationen sager om 66 hjemvendte syriske flygtninge, heraf 13 børn. Rapporten dokumenterede ifølge Amnesty, at Assads sikkerhedsstyrker udsatte hjemvendte syrere for tilbageholdelser, tortur og voldtægt, angiveligt *fordi* de var flygtet fra landet. Mindst fem flygtninge er døde i sikkerhedsstyrkernes varetægt.

»De gav mig elektrisk stød, piskede mig med en gummipisk, hang mig fra mine hænder,« fortæller en af de hjemvendte til Amnesty.

»Fem soldater slog mig med metalstænger. De brækkede mine fingre. De brugte stød. Der var blod over det hele (...) De torterede mig på måder, der lå ud over min fatteevne,« fortæller en anden.

Ingen af de hjemvendte flygtninge i Amnestys rapport, der primært omhandler flygtninge hjemvendt fra nærområderne, er rejst tilbage til Syrien fra Danmark. For øjeblikket tvangsudsender Danmark heller ikke syriske flygtninge, da man ikke samarbejder med Assads regime, men gennem EU deltager i sanktioner mod landets regering.

I stedet skal de flygtninge, der ikke længere har lovligt ophold i Danmark, som udgangspunkt indkvarteres på et udrejsecenter.

Sagerne må gå om

At det syriske regime i vidt omfang er uforudsigeligt, bliver anerkendt af Flygtningenævnet. Nævnet fremhæver, at det i sager om syrere arbejder med et såkaldt forsigtighedsprincip, der lyder sådan her:

»De syriske myndigheders vurdering af, hvilke borgere der udgør en sikkerhedstrussel, er præget af vilkårlighed og uforudsigelighed, hvorfor der kan være god grund til at udvise forsigtighed ved bedømmelsen og lade en eventuel rimelig begrundet tvivl komme en ansøger til gode.«

Ifølge Dansk Flygtningehjælp er det dog meget svært at se, at det princip bliver gjort gældende i sagerne om familiemedlemmer.

»Vi ved, at volden i Syrien kan være meget vilkårlig og gå ud over store dele af befolkningen. Derfor er man nødt til at være forsigtig. Men i dette tilfælde har nævnet ikke blot været uforsigtigt. Det lader til, at det slet ikke har forholdt sig til, hvad kilderne siger,« siger asylchef Eva Singer.

Afgørelser fra Flygtningenævnet er i udgangspunktet endegyldige. Der er ikke nogen højere instans, som afgørelserne kan appelleres til. Men såfremt vigtige informationer ikke er blevet taget i betragtning under behandlingen af en sag, har nævnet pligt til at genoptage den og foretage en ny vurdering.

Det, mener fire eksperter i asylret, bør ske i dette tilfælde.

»Nævnet må efter min mening selv genoptage sagerne og tage stilling til betydningen af det, der unægtelig ligner en uholdbar og selektiv udvælgelse og anvendelse af kilder,« siger juraprofessor på Aarhus Universitet Jens Vedsted-Hansen, som er tidligere medlem af Flygtningenævnets øverste organ, Koordinationsudvalget.

Også lektor i udlændinge- og integrationsret ved Københavns Universitet Silvia Adamo mener, at nævnet må behandle sagerne på ny.

»Når det viser sig, at afgørelserne er truffet på så spinkelt et grundlag, må det betragtes som, at der er kommet nye oplysninger i sagerne, og derfor skal de genoptages. Efter min mening ville det være betænkeligt ikke at anse, at afgørelserne kunne være faldet anderledes ud, hvis kilderne var blevet vurderet i deres helhed,« siger hun.

Nævnet er i gang med sådan en proces i forhold til en anden problemstilling. Den angår syrere, som har forladt stillinger i staten. Hidtil har nævnet antaget, at det kun var syrere, som havde haft en særlig profileret stilling i det offentlige, der risikerer overgreb, hvis de vender hjem til Syrien. Men det har nævnet nu erkendt

<[https://fln.dk/-/media/FLN/Koordinationsudvalg/Referat-af-moede-i-koordinationsudvalget-den-8-april-2021.pdf?](https://fln.dk/-/media/FLN/Koordinationsudvalg/Referat-af-moede-i-koordinationsudvalget-den-8-april-2021.pdf?la=da&hash=92886A58AF37FD5E74AD59BAE2C8DB4995FA2294)

la=da&hash=92886A58AF37FD5E74AD59BAE2C8DB4995FA2294> var forkert.

»Nye baggrundsoplysninger tyder imidlertid på, at ansættelsesniveauet ikke har nogen videre betydning for den pågældende ved en tilbagevenden,« står

der i referatet fra et møde i nævnet, hvoraf det også fremgår, at nævnet vil gå i gang med at vurdere, om en række sager involverende offentligt ansatte skal genoptages.

Udenlandske rapporter beskriver risici

Udlændingestyrelsen og Flygtningenævnet har ikke villet forholde sig direkte til den kritik, der her bliver rejst om behandlingen af familiemedlemmer til militærnægtere og desertører. De henviser til, at der i den enkelte sag bliver taget stilling til en række forskellige forhold, og at vurderingen af oplysningerne er op til det enkelte af de mange nævn i Flygtningenævnet, der hver især udgøres af en dommer som formand samt et medlem udpeget efter indstilling fra Advokatrådet og et medlem udpeget af udlændinge- og integrationsministeren.

Både styrelsen og nævnet fremhæver derudover en række udenlandske rapporter, som også bliver anvendt til at vurdere de pågældende sager om familier til militærnægtere og desertører.

Information har gennemlæst disse rapporter, og de beskriver alle, at der kan være en risiko for familiemedlemmerne. I en norsk rapport <https://www.ecoi.net/en/file/local/1421136/1788_1515422096_0301.pdf> fra 2018, hvor en af hovedkilderne er den danske Udlændingestyrelse, fremhæves det, at det især er de profilerede mænds familier, der bliver forfulgt. Men i ingen af de nyere rapporter fremgår det, at risikoen alene skulle afhænge af profilen.

Den nyeste rapport, som nævnet henviser til, er fra FN's Flygtningeorganisation, UNHCR, og blev udgivet <<https://www.ecoi.net/en/file/local/2049565/606427d97.pdf>> i marts 2021.

»Familier til militærnægtere er i nogle tilfælde også blevet truet og udsat for overgreb,« står der blandt andet i rapporten.

En rapport fra EU's asylkontor <<https://easo.europa.eu/country-guidance-syria>> fra september 2020 når frem til omtrent den samme konklusion:

»Der er også beretninger om, at familiemedlemmer til dem, som har unddraget sig værnepligt eller er deserteret, er blevet udsat for hævnaktioner af de syriske myndigheder i form af trusler og arrest.«

Flygtningenævnet henviser i en skriftlig kommentar til, at alle, der har fået afslag i nævnet, har mulighed for at søge deres sag genoptaget. Derudover henviser man til, at rapporterne ikke siger, at myndighederne forfølger hvert eneste familiemedlem:

»Baggrundsuplysningerne indeholder med forskellig styrke og ordvalg en angivelse af, at familiemedlemmer til militærunddragere kan være i risiko for overgreb. De siger imidlertid ikke, at alle familiemedlemmer til militærunddragere vil blive udsat for overgreb.«

Nævnet fremhæver, at det i hver enkelt sag forholder sig til en række forskellige forhold, når det skal afgøre, om det er sandsynligt, at der vil være en risiko for den pågældende syrer. Vigtige faktorer kan være, om

familiemedlemmet, inden det flygtede, opholdt sig i Syrien uden at blive straffet for sønnens, brorens eller faderens flugt fra militæret. Og om personen ydermere var i stand til at få udstedt pas og forlade landet legalt.

Er dette tilfældet, styrker det nævnets formodning om, at personen ikke vil få en konflikt med regimet, hvis han eller hun vender hjem. Nævnet refererer dog ikke til nogen baggrundsoplysninger, når det drager denne slutning.

Ingen logik i sikkerhedsapparatets ageren

Ifølge kilderne til Udlændingestyrelsens rapport tager nævnet fejl i deres vurdering. De forklarer, at mange syrere godt kunne gå under regimets radar, da konflikten var på sit højeste, og sikkerhedsapparaterne var presset fra mange sider. Ligeledes kunne de gennem korruption eller nepotisme opnå tilladelse til at forlade landet legalt.

Det fremgår også af en af Udlændingestyrelsens tidligere rapporter.

»På nuværende tidspunkt har den syriske regering ikke kapaciteten til at forfølge alle familiemedlemmer til desertører og militærnægtere, men dette er ikke en indikation af, at der ikke er nogen risiko for familiemedlemmerne,« lød det fra tænketanken Carnegie i [en landerapport fra 2017](https://us.dk/publikationer/2017/august/syria-recruitment-practices-in-government-controlled-areas-and-in-areas-under-opposition-control-involvement-of-public-servants-and-civilians-in-the-armed-conflict-and-issues-related-to-exiting-syria/) <<https://us.dk/publikationer/2017/august/syria-recruitment-practices-in-government-controlled-areas-and-in-areas-under-opposition-control-involvement-of-public-servants-and-civilians-in-the-armed-conflict-and-issues-related-to-exiting-syria/>> .

I 2021 er situationen anderledes, fortæller kilderne. Regimet har nu igen ressourcerne til at overvåge befolkningen og er særligt opmærksomt på dem, som vender hjem udefra. Derfor er det muligt, at syrere, som undgik en konflikt med myndighederne, inden de flygtede, vil få det, når de vender hjem.

Derudover fremhæver kilderne, at det er forkert at tro, at de syriske myndigheder agerer systematisk.

»I Danmark eller sågar i Syriens naboland Jordan er der en vis logik i, hvordan myndighederne arbejder. Sådan er det ikke i Syrien. At du kunne undgå at blive straffet, før du flygtede, betyder på ingen måde, at du trygt kan vende hjem. Sådan opererer sikkerhedsapparaterne ikke,« siger Sara Kayyali, syrienekspert hos Human Rights Watch.

»De ønsker ikke at være forudsigelige.«

ALLE BØGER FRA INFORMATION